

Eesti Pank

Eesti Panga majandusproгноos aastateks 2013 - 2015

Rasmus Kattai
Majanduspoliitika ja –proгноosi allosakonna juhataja
13/06/2013

- Prognoosi koostamise protsessist
- Väliskeskkond ja selle areng
- Tagasivaade Eesti majandusele ja lähiaastate prognoos
- Kokkuvõte ja majanduspoliitilised järeldused

Prognoosi koostamise protsessist

Eesti Pank

- Eesti Pank valmistab kaks korda aastas koos teiste euroala keskpankadega, sh Euroopa Keskpangaga ühise prognoosi: juuni- ja detsembriprognos
- Euroopa keskpank koostab euroala kohta ka vaheprognoose, mis avaldatakse märtsis ja septembris
- Kõik euroala keskpangad kasutavad ühiseid väliskeskkonna eelduseid
- Iga euroala riigi prognoos on sisendiks teiste riikide prognoosile
- Vastvalminud Eesti majanduse ettevaade katab aastaid 2013-2015
- Prognoosi koostamisel on kasutatud andmeid, mis olid kättesaadavad 14. ja 15. mai seisuga
- Eesti majanduse prognoosi aluseks on kõiki olulisemaid sektoreid ning turgusid hõlmav, regulaarselt uuendatav Eesti majanduse makromudel

Eesti Pank

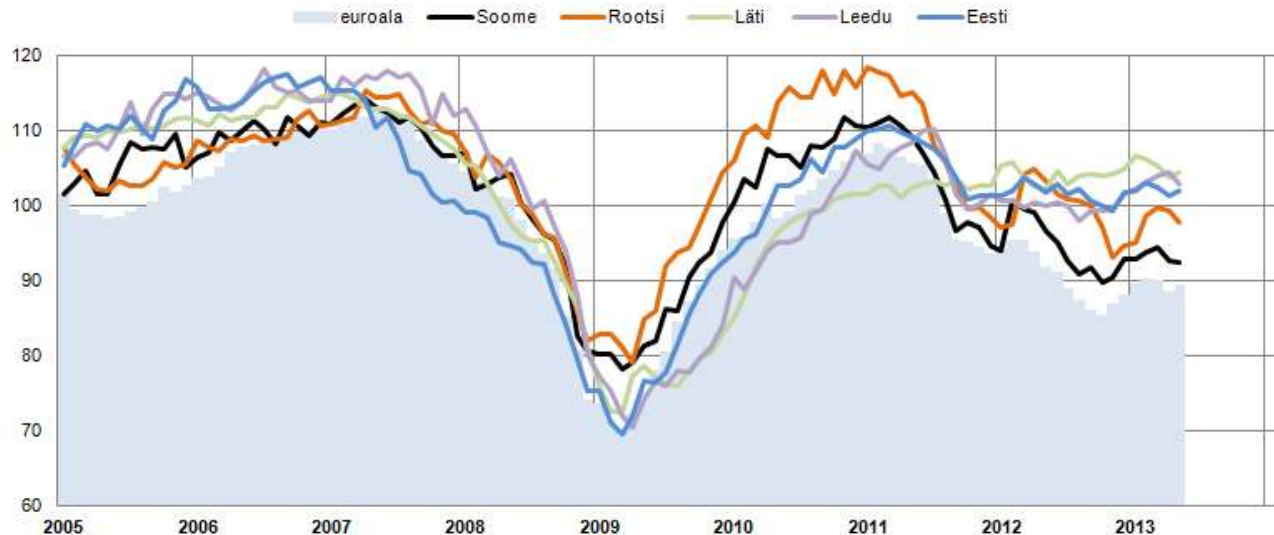
VÄLISKESKKOND

Eestis on kindlustunne püsinud euroala keskmisest kõrgem

- Vaatamata ajutisele tagasilöögile käesoleva aasta märtsis ja aprillis on euroala kindlustunne 2012. aasta teise poolega võrreldes paranenud

Kindlustunne Eestis, naaberriikides ja euroalal tervikuna

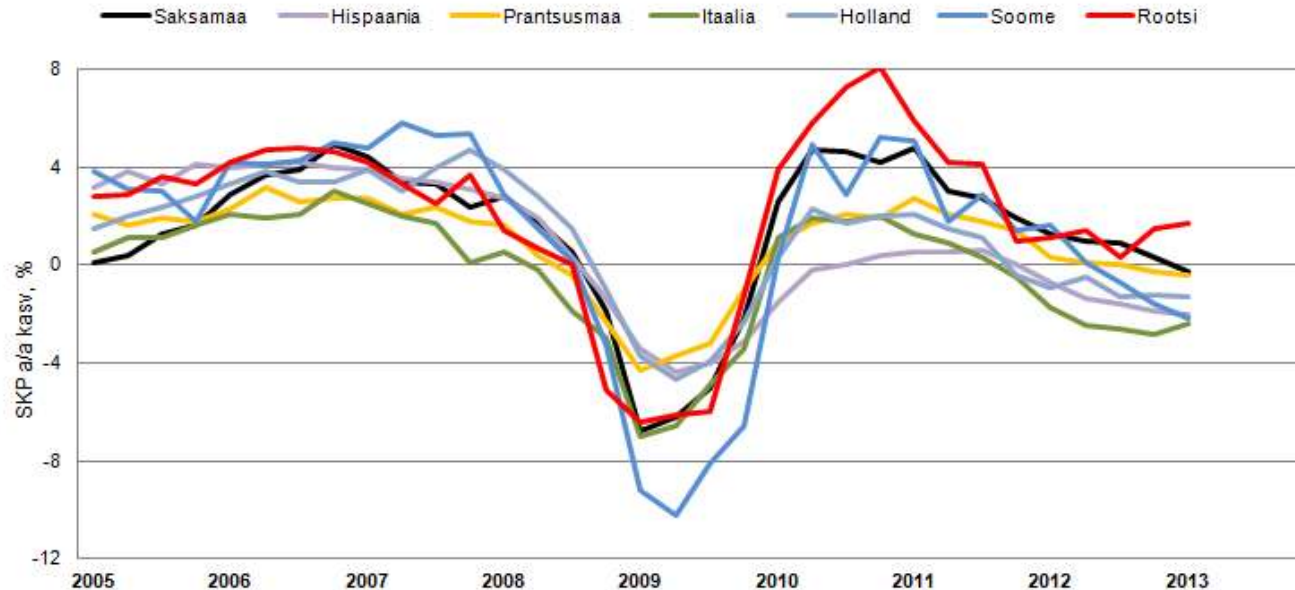

Allikas: Euroopa Komisjon

Reaalnäitajad pole euroala riikides kindlustundele veel järele jõudnud

- 2013. aasta esimese kvartali majanduskasvu pärssis mitmes riigis külm kevad

Majanduskasv euroala suuremates riikides ning Soomes ja Rootsis

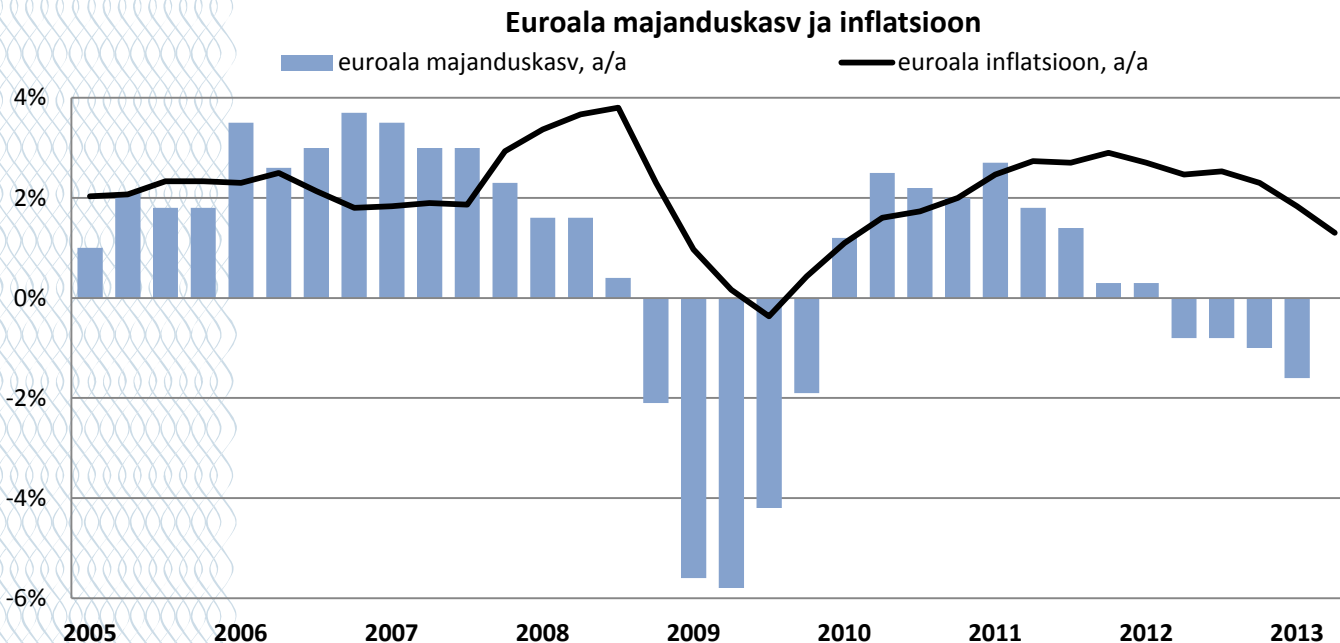

Allikas: Eurostat

Inflatsioon on euroalal aeglustunud alla 2%

- Euroala majanduskasv on kvartali arvestuses püsinud negatiivseks kuus kvartalit järjest
- Inflatsiooniootused on prognoosiperioodil kooskõlas hinnastabiilsuse eesmärgiga, milleks on euroala aastane hinnakasv veidi alla 2% keskpikas perspektiivis

Allikas: Eurostat

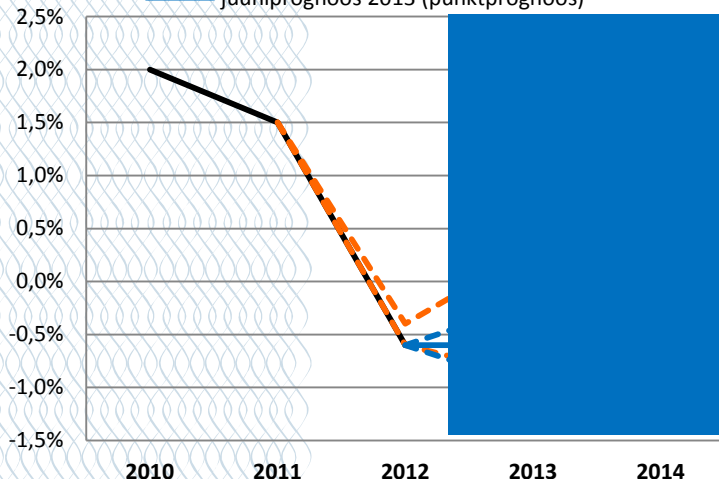
Euroala keskpankade majandusproгноos on 2013. aasta kohta pessimistlikum kui detsembris 2012

- Euroala majanduse elavnemine on lükkunud edasi
- Inflatsioon on oodatult aeglustunud ning hinnasurved püsivad vaoshoitud

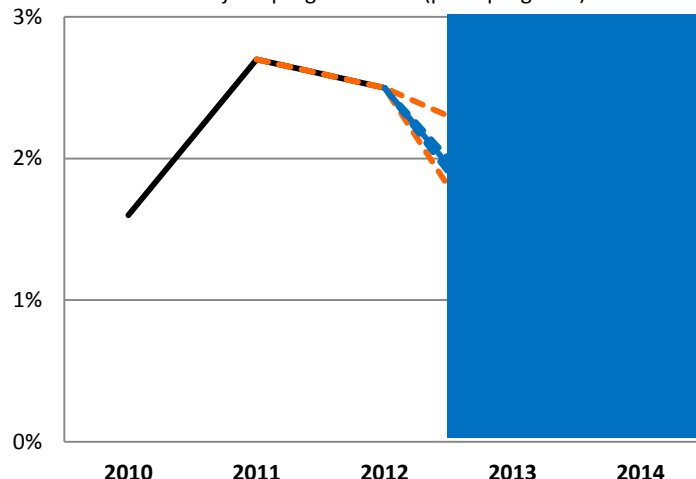
Euroala reaalne majanduskasv

- majanduskasv, a/a
- - - detsembriproгноos 2012 (vahemik)
- - - juuniproгноos 2013 (vahemik)
- juuniproгноos 2013 (punktproгноos)

Euroala inflatsioon

- kasv, a/a
- - - detsembriproгноos 2012 (vahemik)
- - - juuniproгноos 2013 (vahemik)
- juuniproгноos 2013 (punktproгноos)

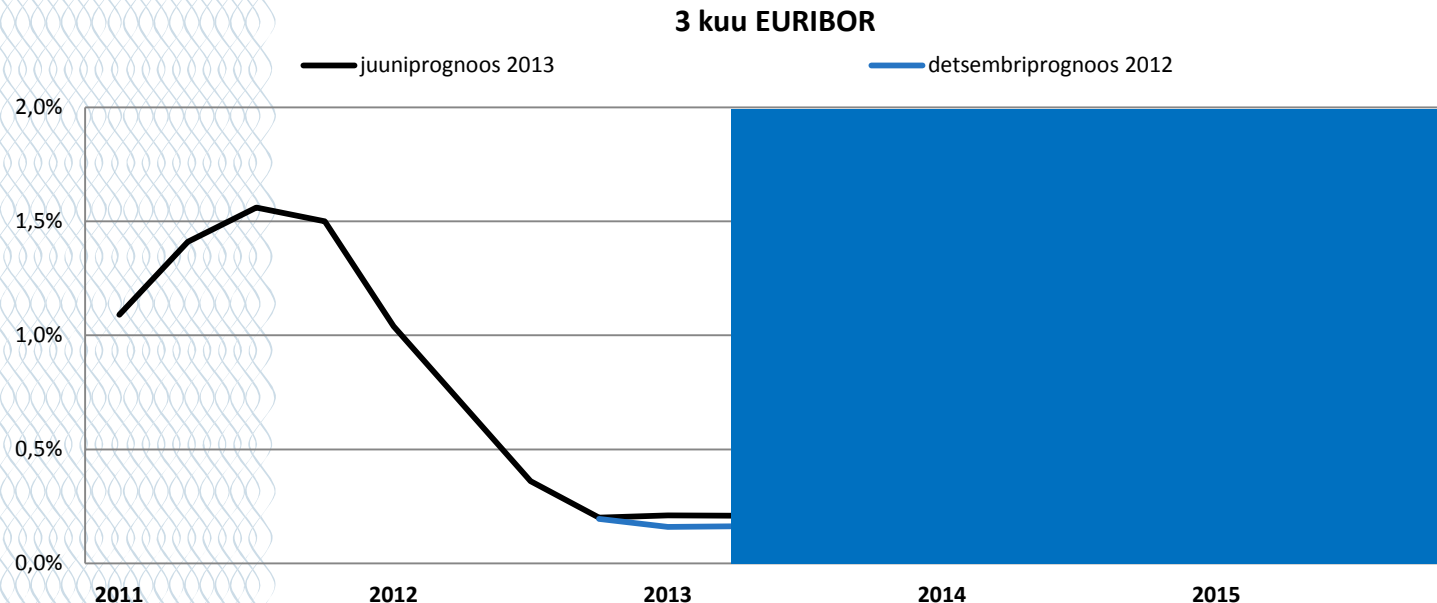
Allikad: Eurostat, Euroopa Keskpank

Madalad intressimäärad toetavad majanduse taastumist

- Vähesse hinnasurve tõttu ootavad turud väga madalate intressimäärade perioodi jätkumist
- Poole aasta taguse aja võrreldes on muutus intressiootustes väga väike

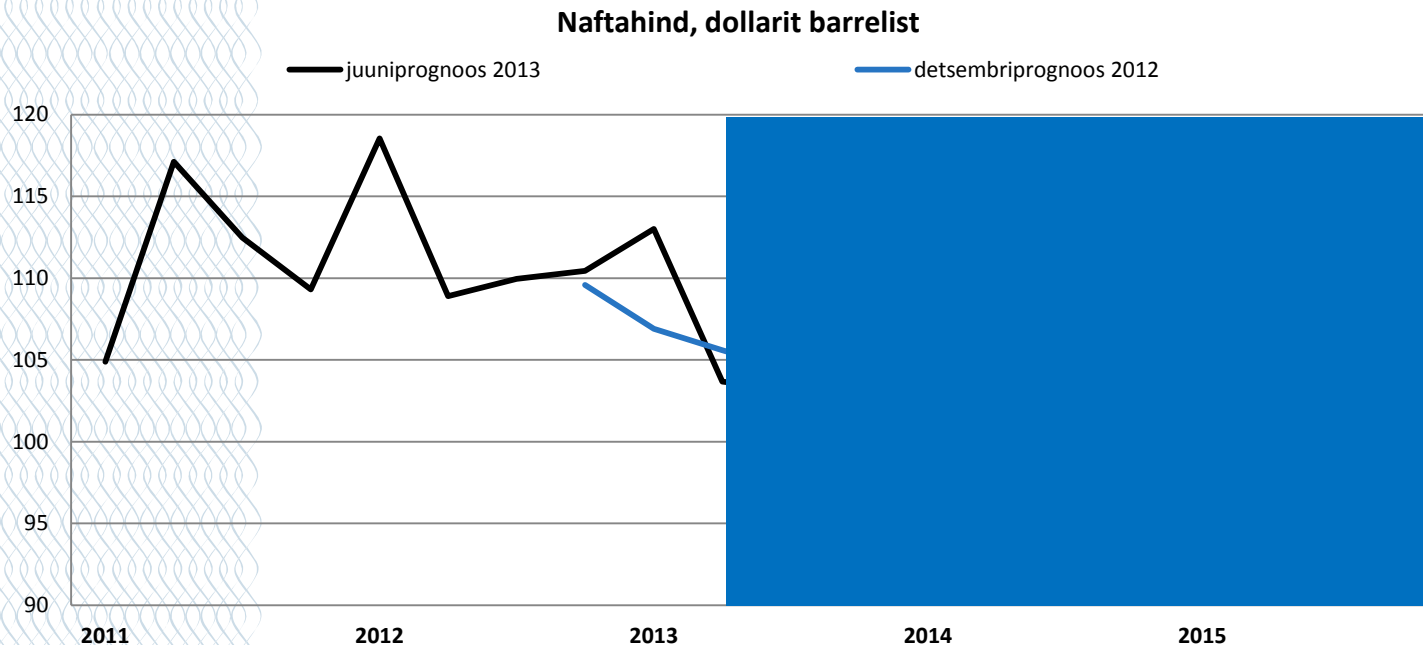

Allikas: Euroopa Keskpang

Nafta hinna prognoos pole 2012. aasta detsembriga võrreldes oluliselt muutunud

- Turgudel oodatakse nafta hinna langemist 95 USA dollarini aastal 2015
- Nafta odavnemine annab olulise panuse inflatsiooni aeglustumisse

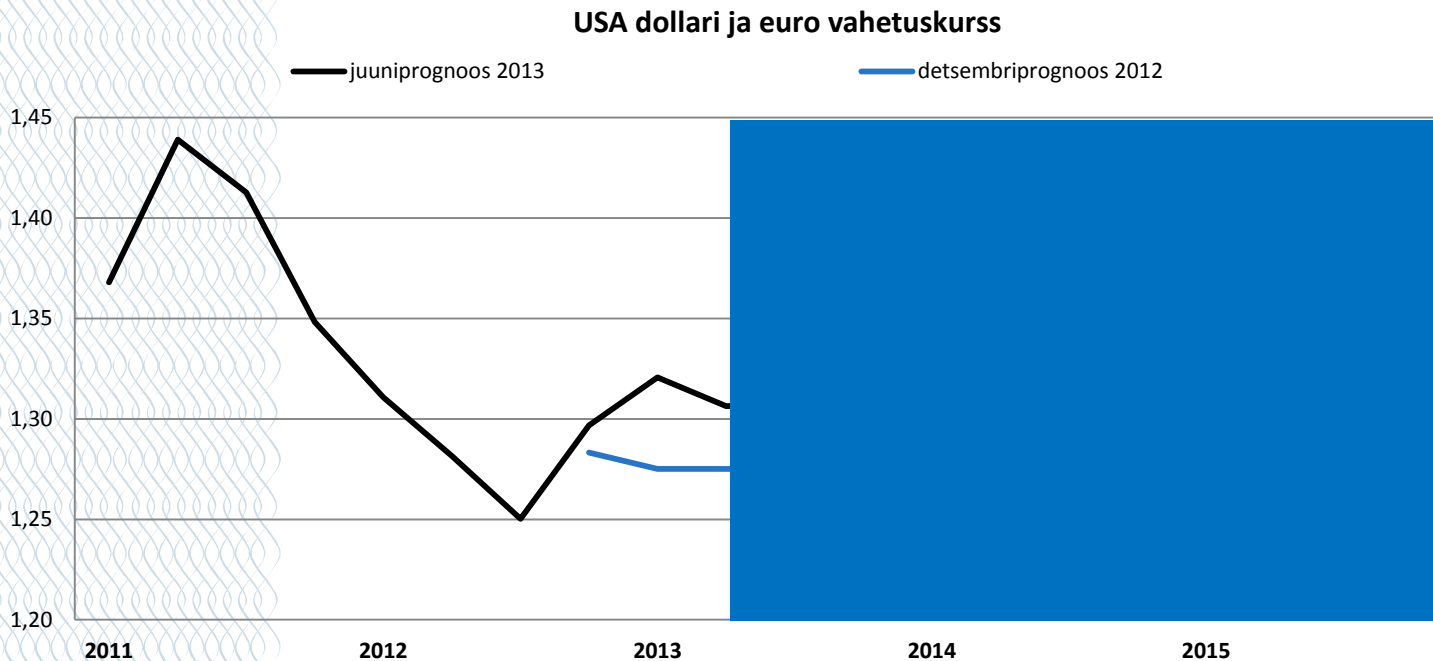

Allikas: Euroopa Keskpank

Euro on USA dollari suhtes tugevnenud

- Euro tugevnemine USA dollari suhtes on alandanud energiahinna prognoosi

Allikas: Euroopa Keskpang

Eesti Pank

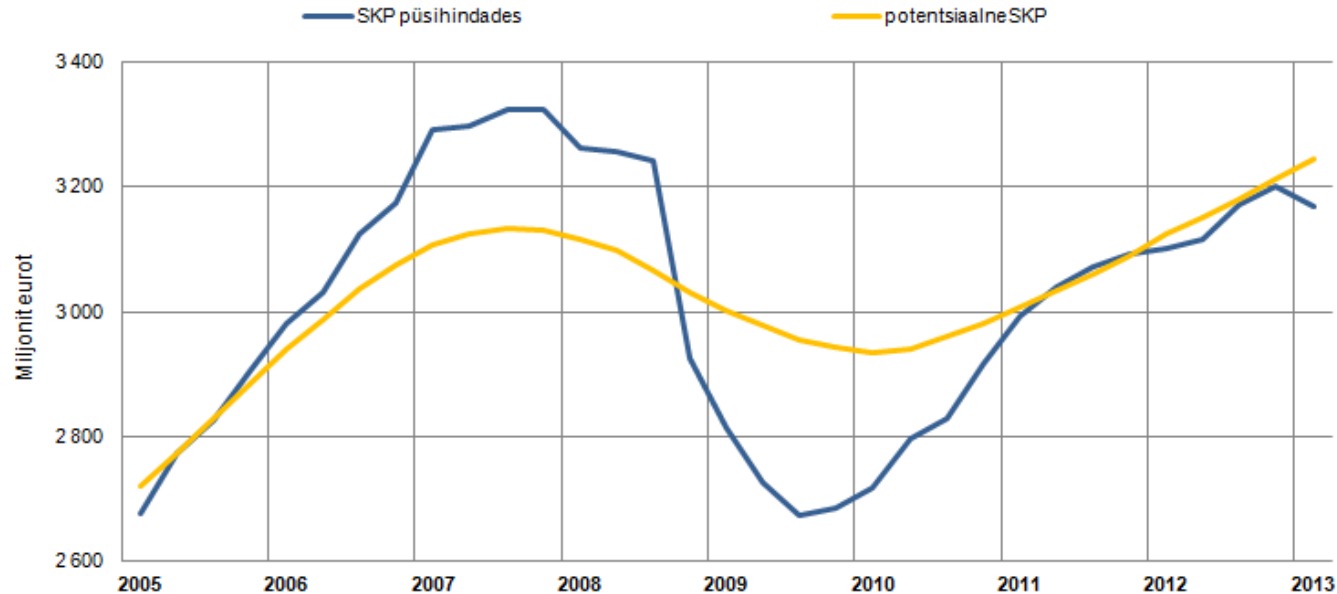
EESTI MAJANDUS

Eesti majandus on lähedal tasakaalulisele kasvutrajektoorile

Eesti Pank

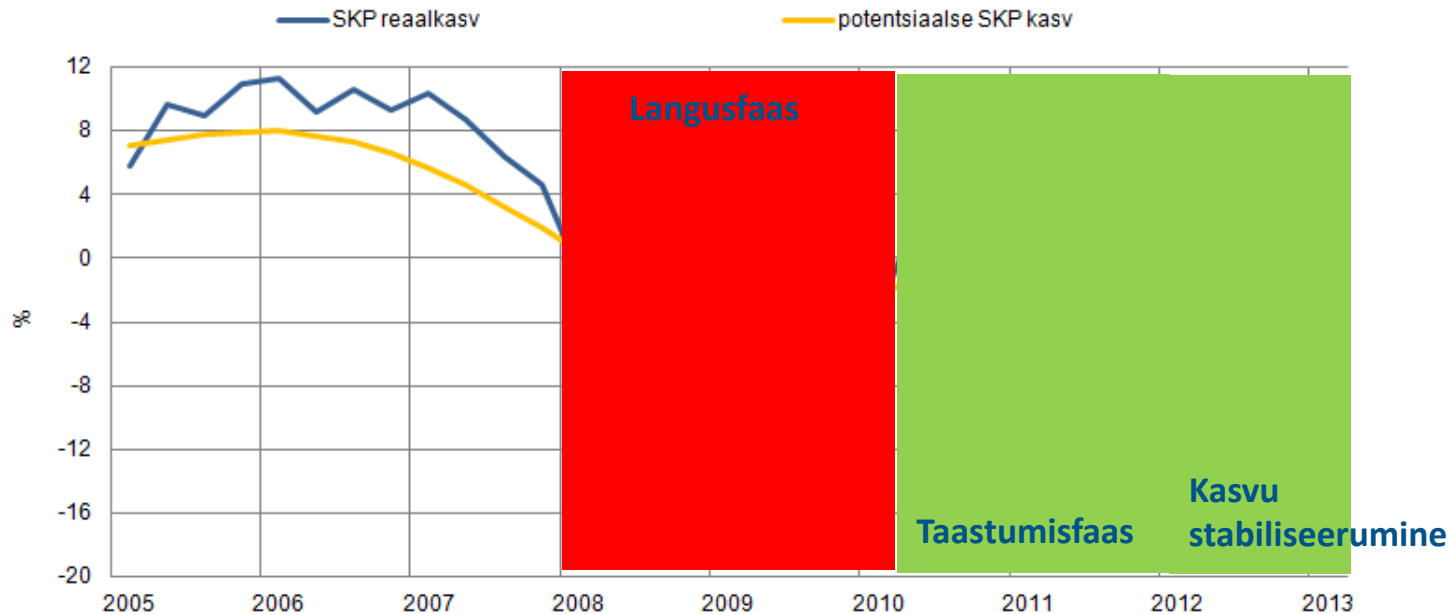

- Olulisel kohal on pikemaajalise kasvuväljavaatega seotud küsimused

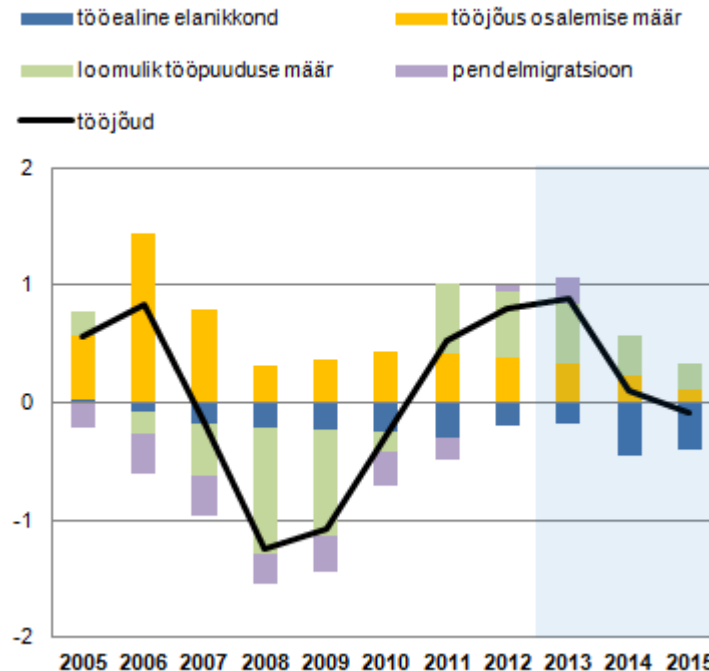
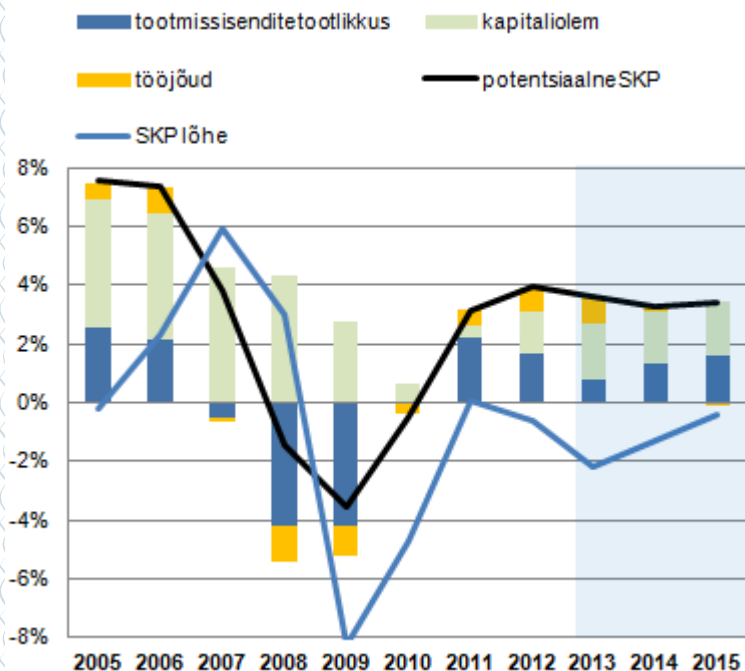
Allikas: statistikaamet

Kiire kriisist taastumise periood on möödas

Allikas: statistikaamet

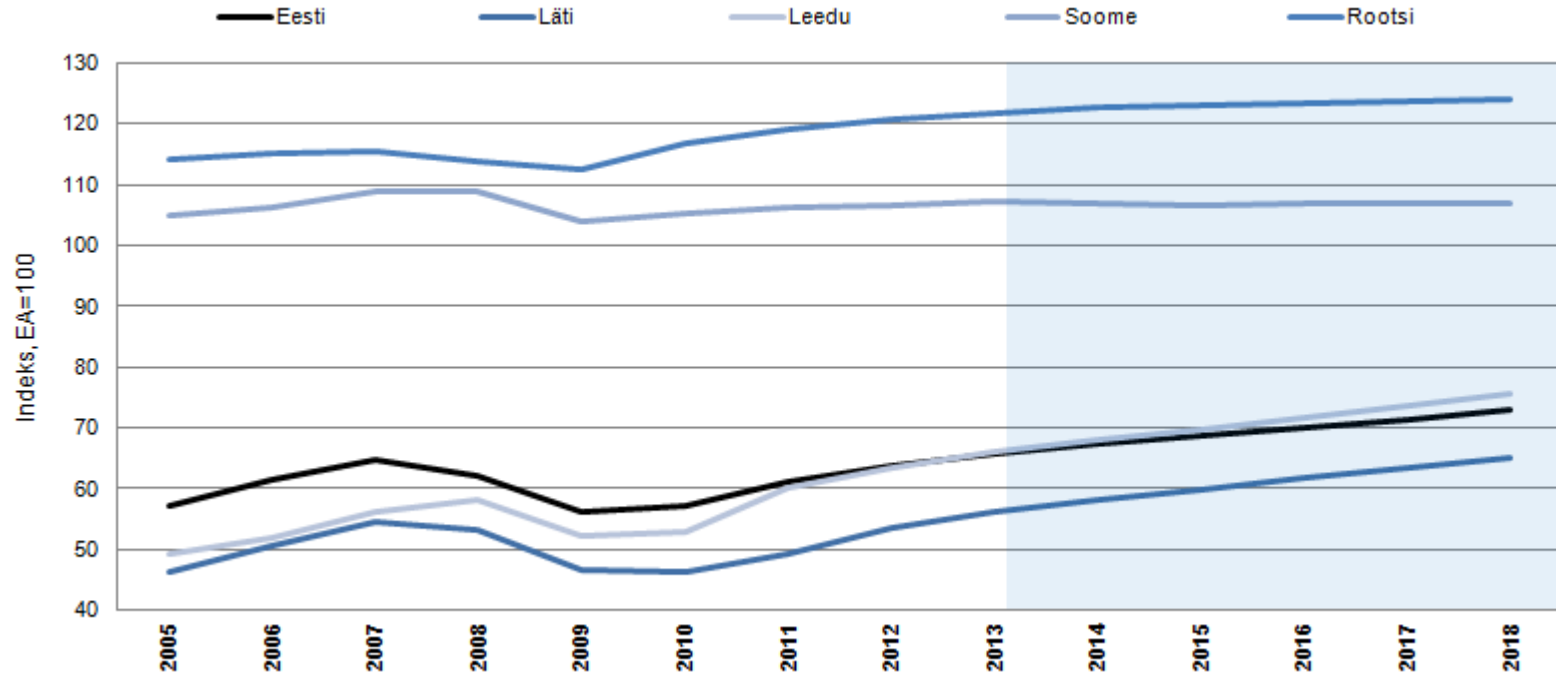
Kasvupotentsiaal sõltub kapitalimahukuse tõusust ning tootmissisendite tootlikkusest

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Edasine majanduskasvu kiirus on piisav tulutaseme ühtlustumiseks ülejäänud euroalaga

SKP inimese kohta, ostujõuga korrigeeritud

Allikas: IMF WEO Aprill 2013

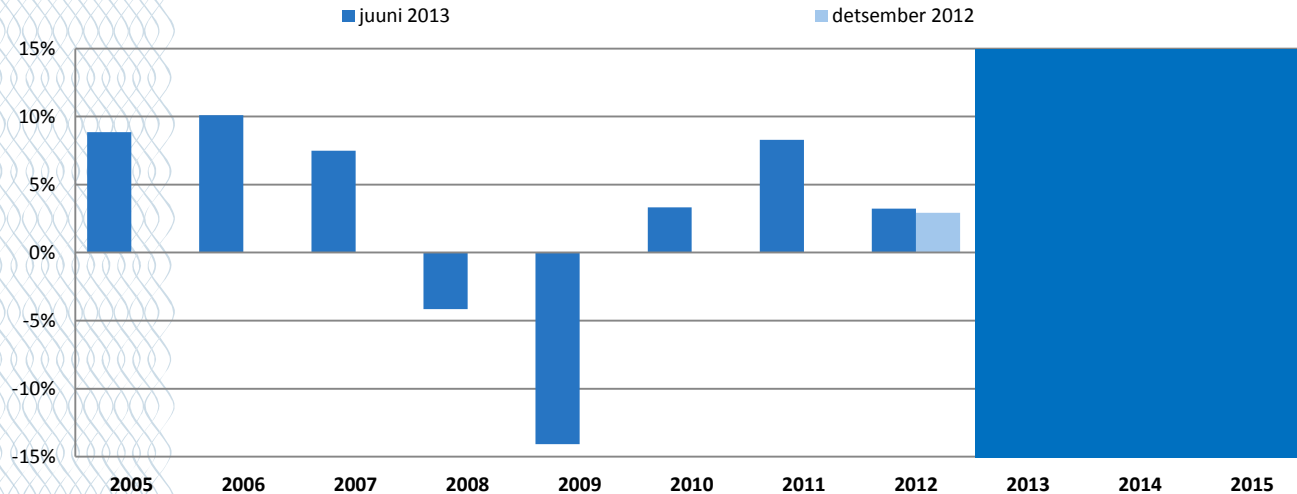
Majanduskasvu aeglustumine 2013. aastal on ajutine

Eesti Pank

- 2013. aasta esimese kvartali SKP kasv oli oodatust kehvem
- 2014. ja 2015. aastal kiireneb SKP kasv nii sise- kui ka välisnõudluse elavnemise toel

Eesti reaalne majanduskasv

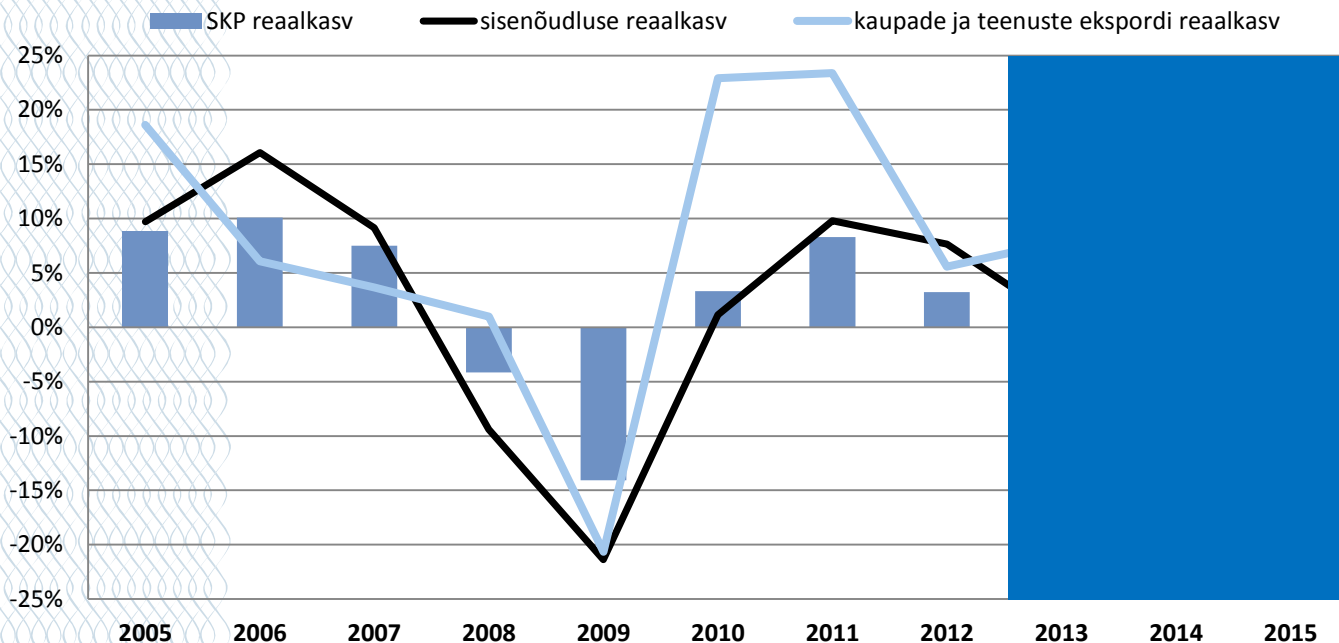

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Eesti majanduskasvu kiirenemiseks on oluline, et välisnõudlus taastuks

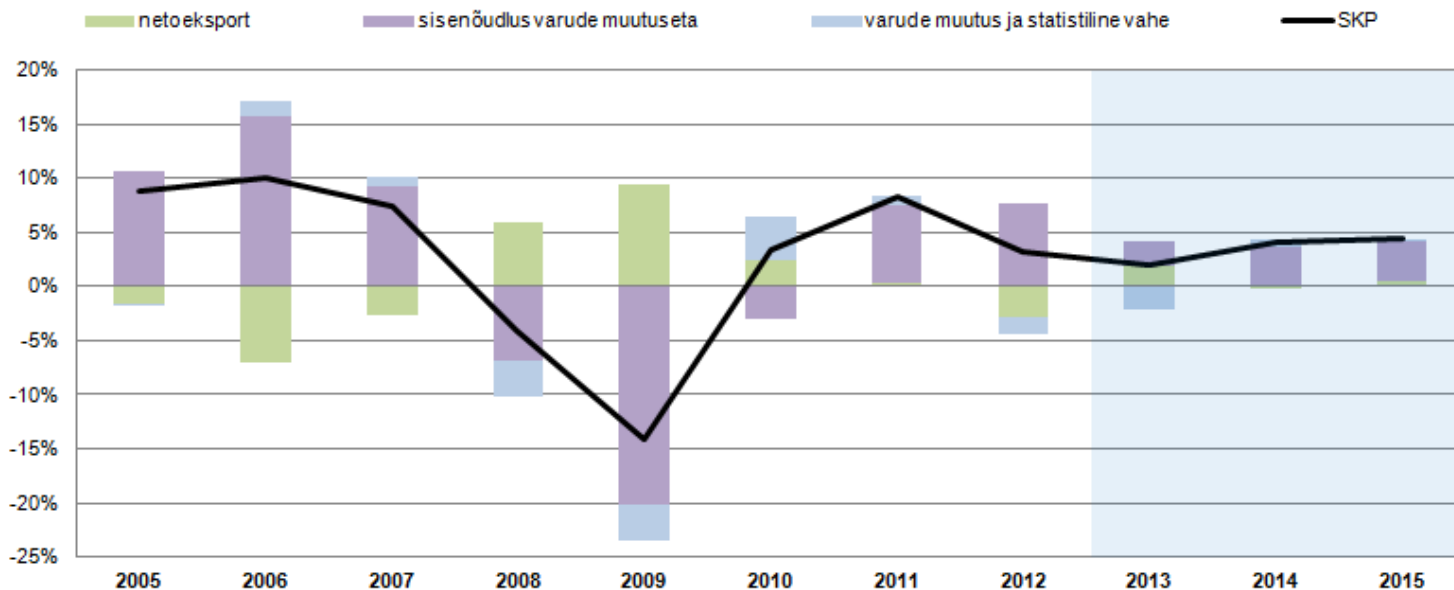
SKP, sisenõudluse ja ekspordi reaalkasv

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Neto-ekspordi panus majanduskasvu ei kajasta eksportiva sektori tegelikku olulisust

Sisenõudluse ja neto-ekspordi panused majanduskasvu

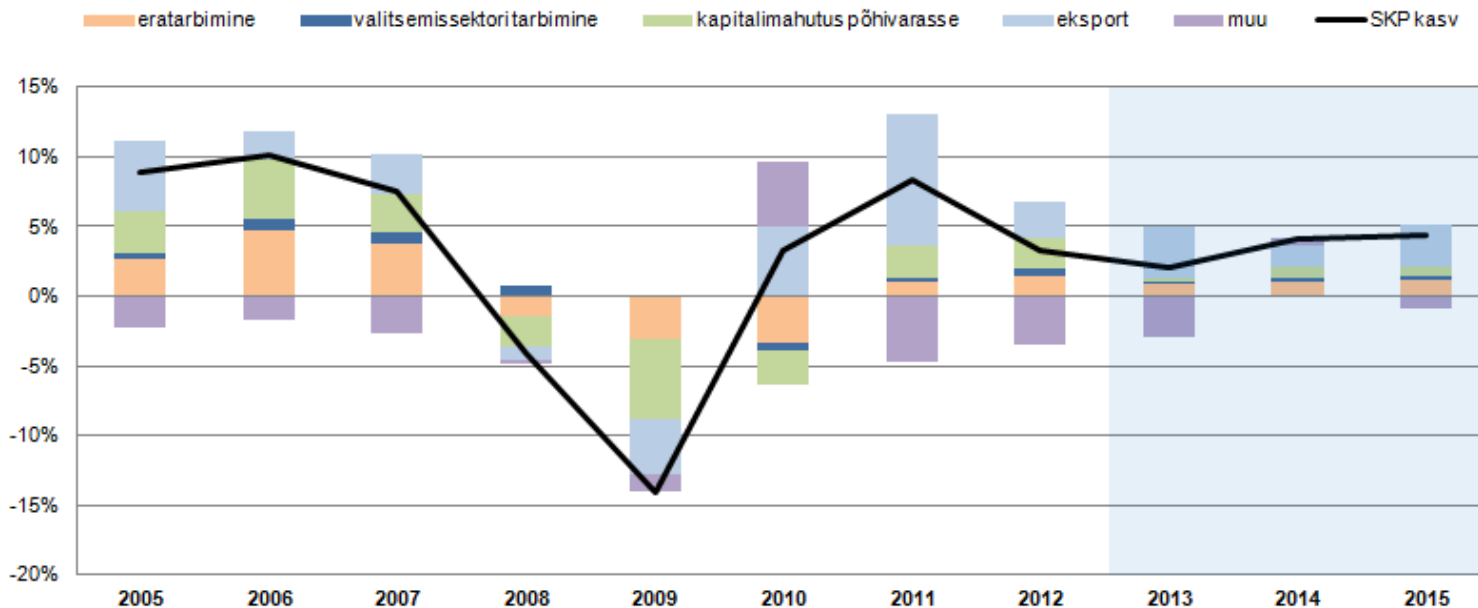
Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Ekspordiks loodud lisandväärtus on andnud märkimisväärse osa majanduskasvust

Eesti Pank

Majanduskasv tarbimiskomponentide lisandväärtussisalduse alusel

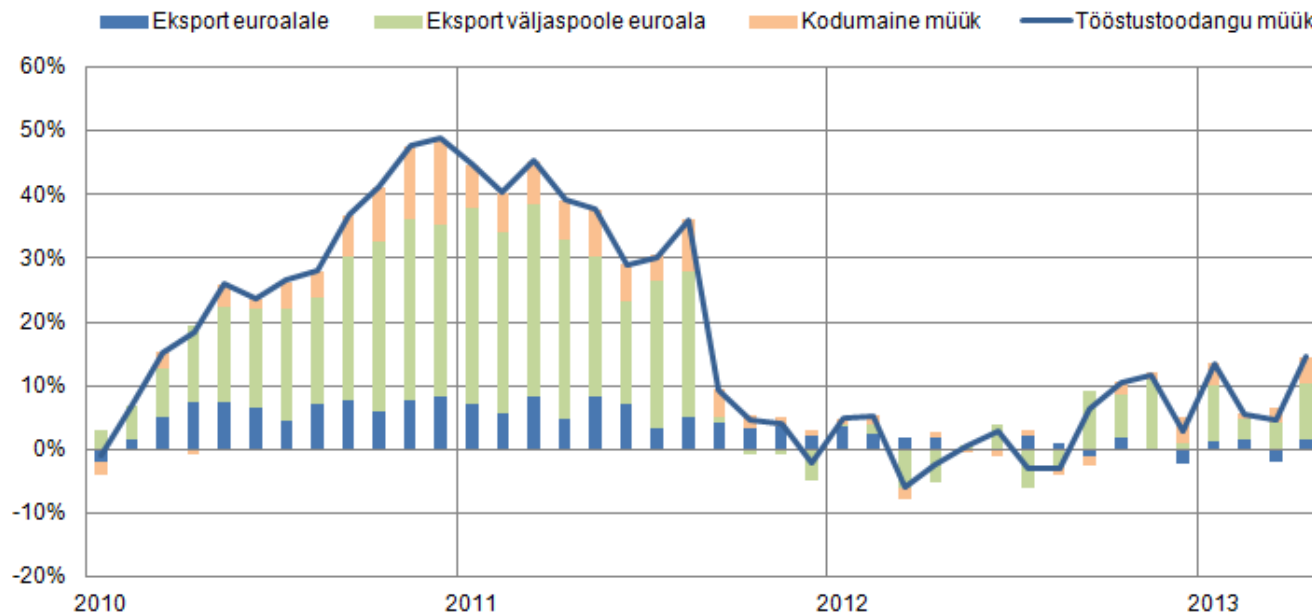
Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Eksport on vedanud tööstustoodangu kasvu

- Tööstustoodang on kasvanud suuresti tänu euroalavälisele ekspordile

Tööstustoodangu aastakasv

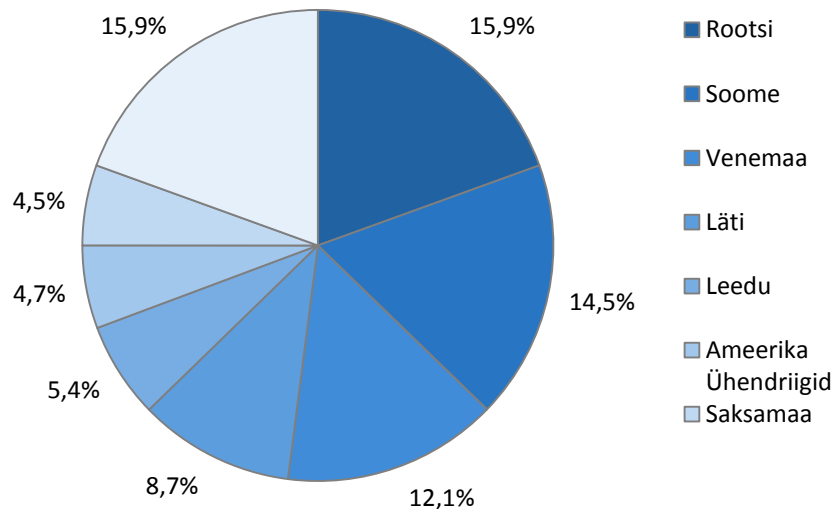
Allikas: statistikaamet

Eesti ekspordi areng sõltub olukorrast sihtturgudel

- Ligikaudu kolmandik Eesti kaupade väljaveost suundub Rootsi ja Soome
- Seitsme peamise sihtriigi osatähtsus moodustas 2012. aastal 84% kogu ekspordist

Eesti ekspordi struktuur sihtriikide lõikes, 2012

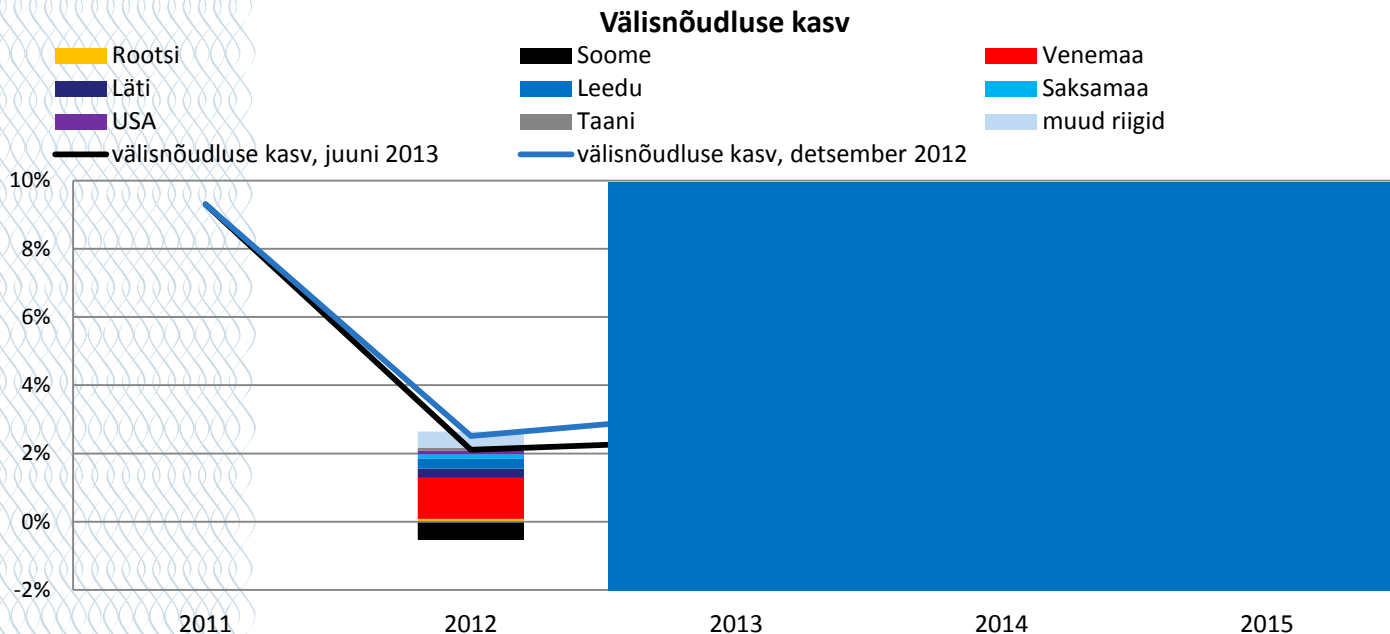

Allikas: statistikaamet

Välisõudluse kasv on varem oodatust tagasihoidlikum

- Eelmise prognoosiga võrreldes on välisõudluse kasv aeglasem
- Välisõudluse kasv hakkab kiirenema juba käesoleval aastal
- Suurima panuse annab eksport Rootsi, Soome ja Venemaale

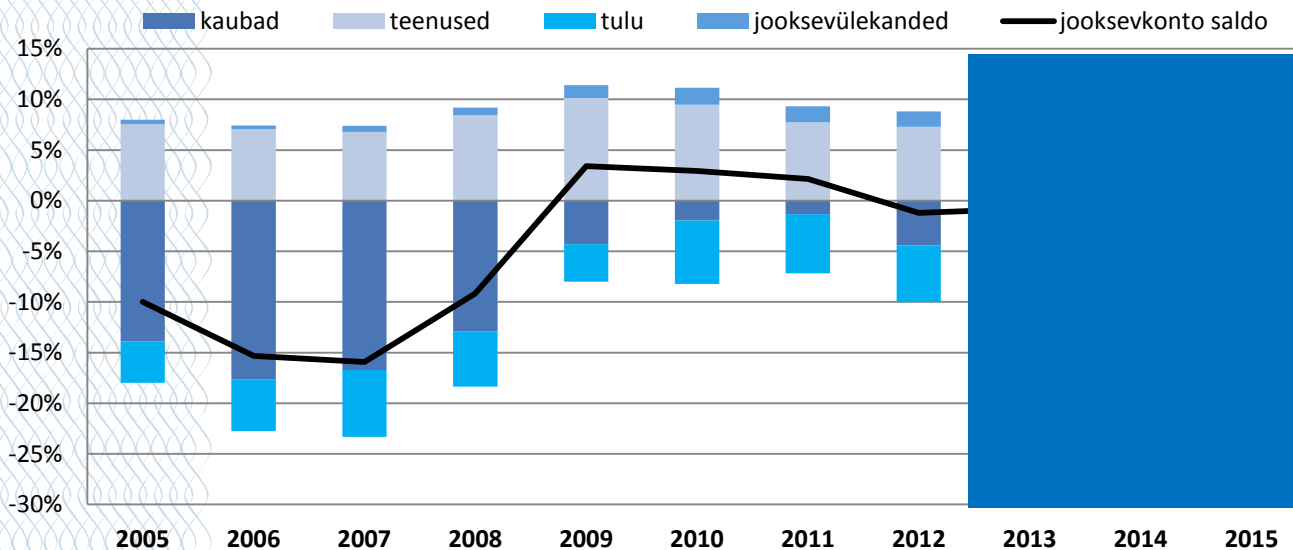
Allikas: Euroopa Keskpank

Jooksevkonto püsib tasakaalu lähedal

- Prognoosiperioodil jooksevkonto positsioon paraneb peamiselt kaupade bilansi puudujäägi vähenemise arvel
- Netoekspordi paranemist veab välisnõudluse hoogustuv kasv ning kaubandustingimuste paranemine

Jooksevkonto suhtena SKPse

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

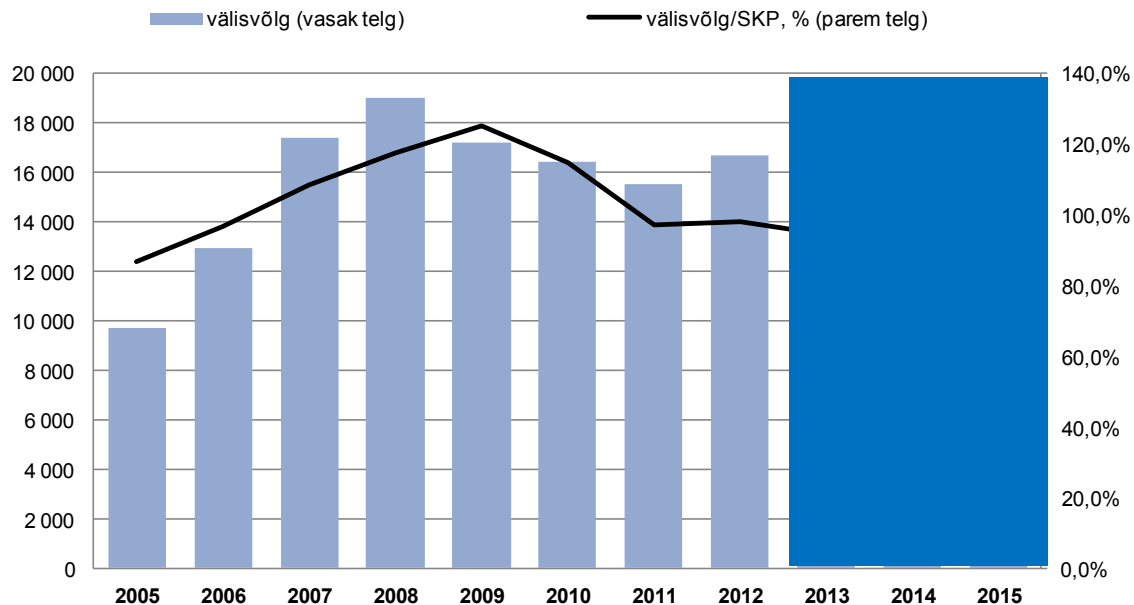

Eesti välisvõlg jätkab suhtena SKPse vähenemist

Eesti Pank

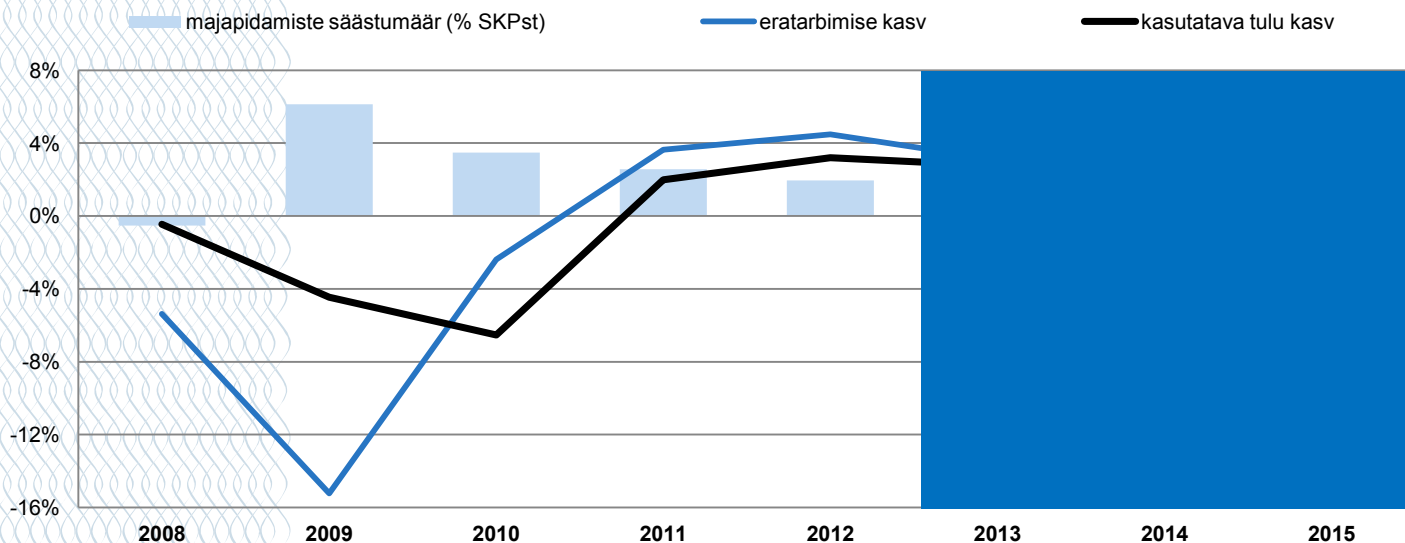
- 2015. aastaks alaneb Eesti koguvälisvõlg 83%ni SKPst ehk allapoole 2005.a. tasemest

Allikas: Eesti Pank

Eratarbimine jääb majanduskasvu toetama

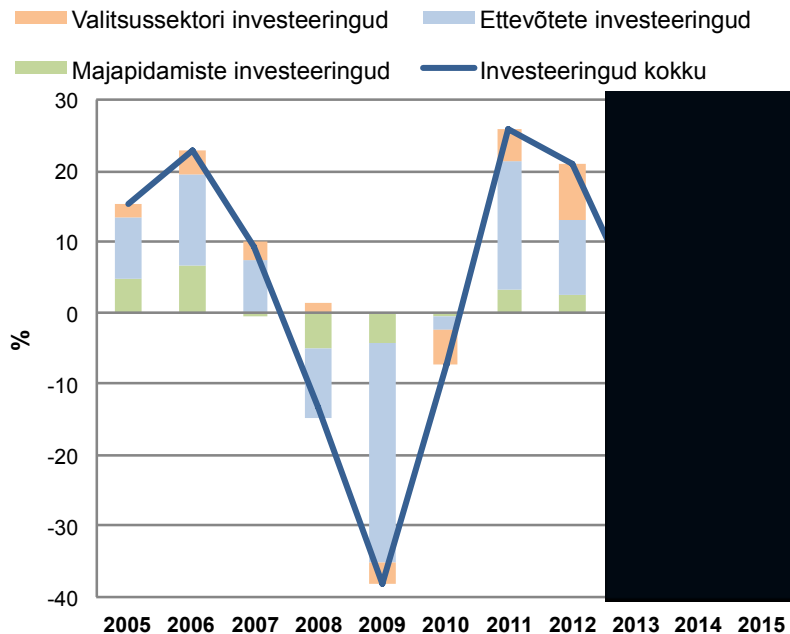
- Võrreldes eelmiste aastatega läheb tarbimise kasv 2013-2015 paremasse kooskõlla kasutatava tulu kasvuga (korrektsiooni näha juba 2012 lõpus ja 2013 alguses)
- 2013. aastal tarbimise kasv aeglustub - tööturu kiire paranemine on lõppenud ning taandub kestvuskaupade suur panus eratarbimise kasvu

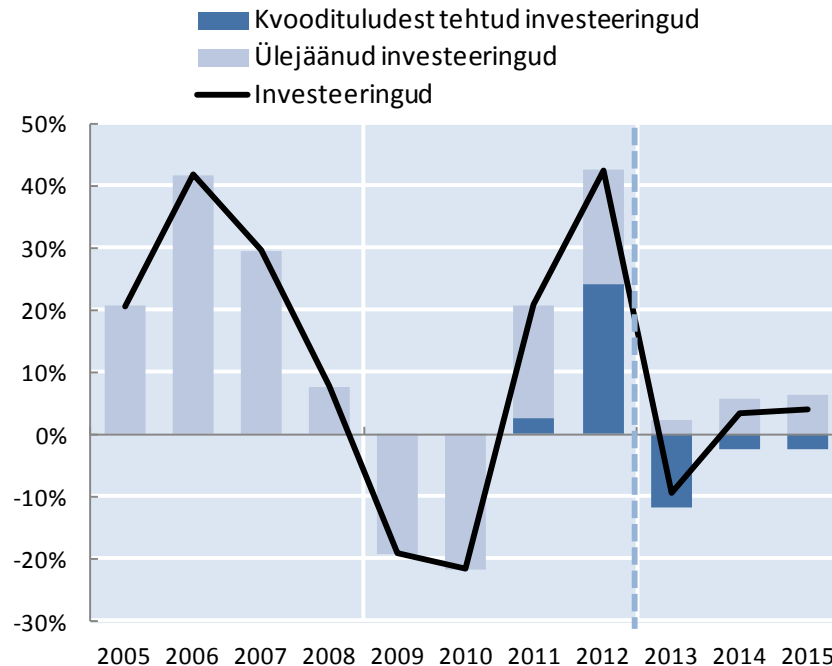
Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Investeeringute kasv raugeb 2013. aastal, sest valitsemissektori erakordne panus taandub välja

Investeeringute kasv

Valitsemissektori investeeringute kasv

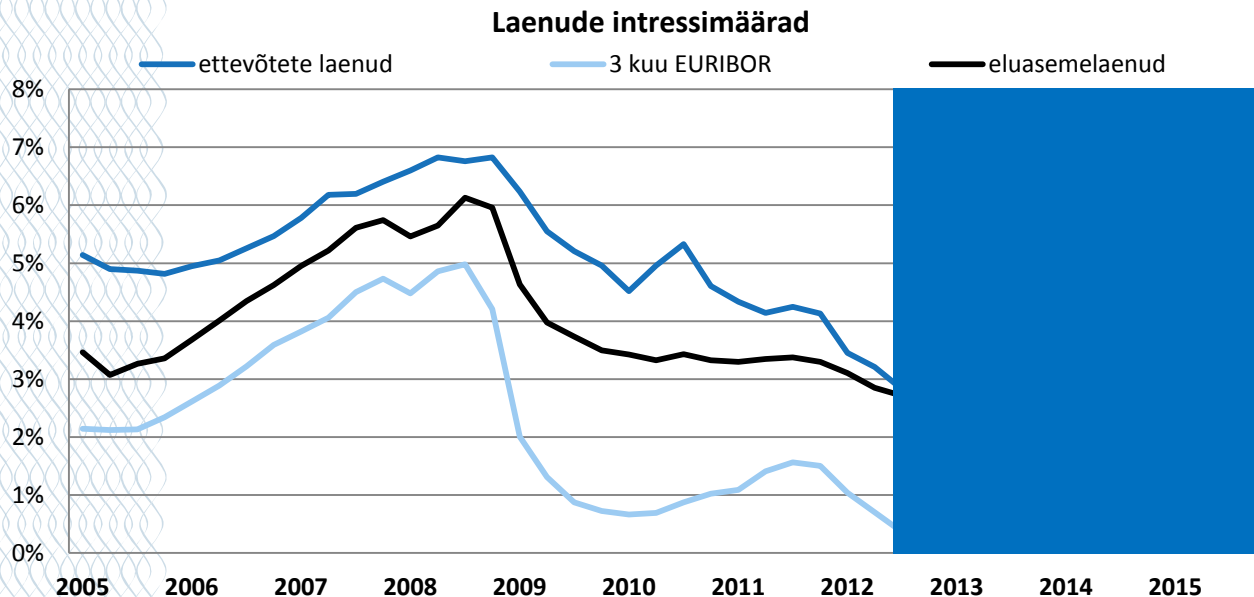

Allikad: Statistikaamet, Eesti Pank

Laenupakkumine ei ole viimasel poolaastal kitsenenud

- Konkurentsitingimused on võimaldanud pankadel väga madala intressi keskkonnas varade ja omakapitali tootluse säilitamiseks intressimarginaale tõsta
- Kodumaised riskid finantssektori stabiilsusele on vähenenud
- Pangandussektori tugi erasektori rahastamisele püsib tugev

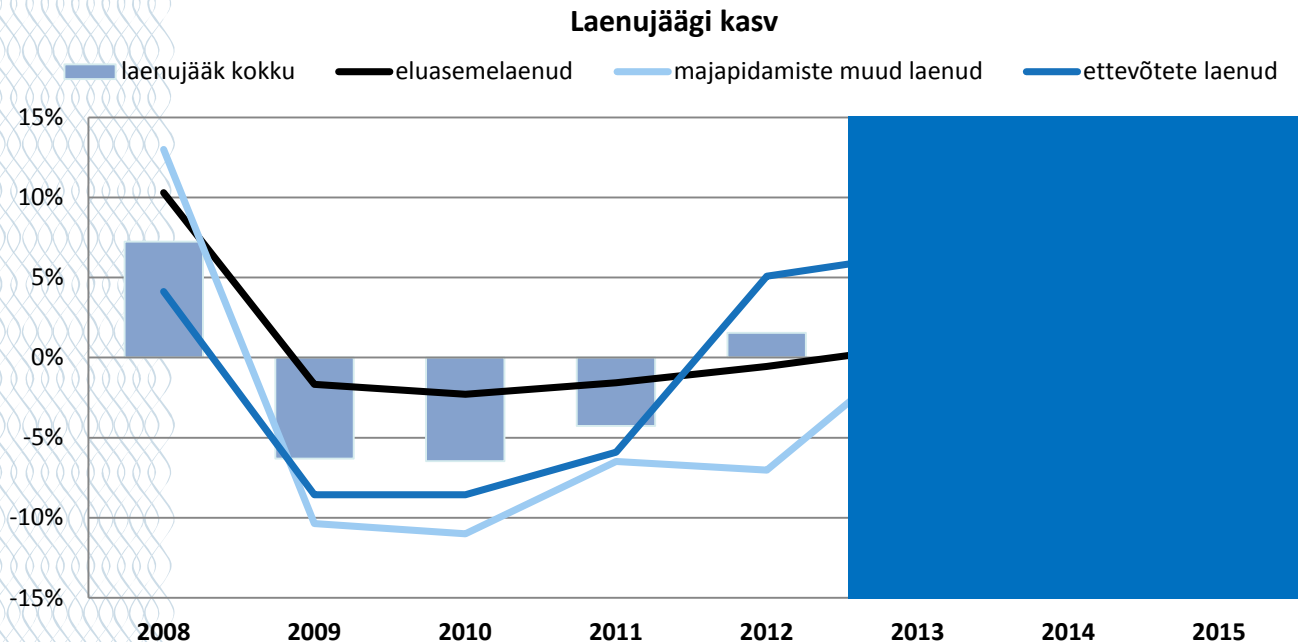

Allikad: Eesti Pank, Euroopa Keskpang

Laenamisaktiivsus on eelolevail aastail mõõdukas

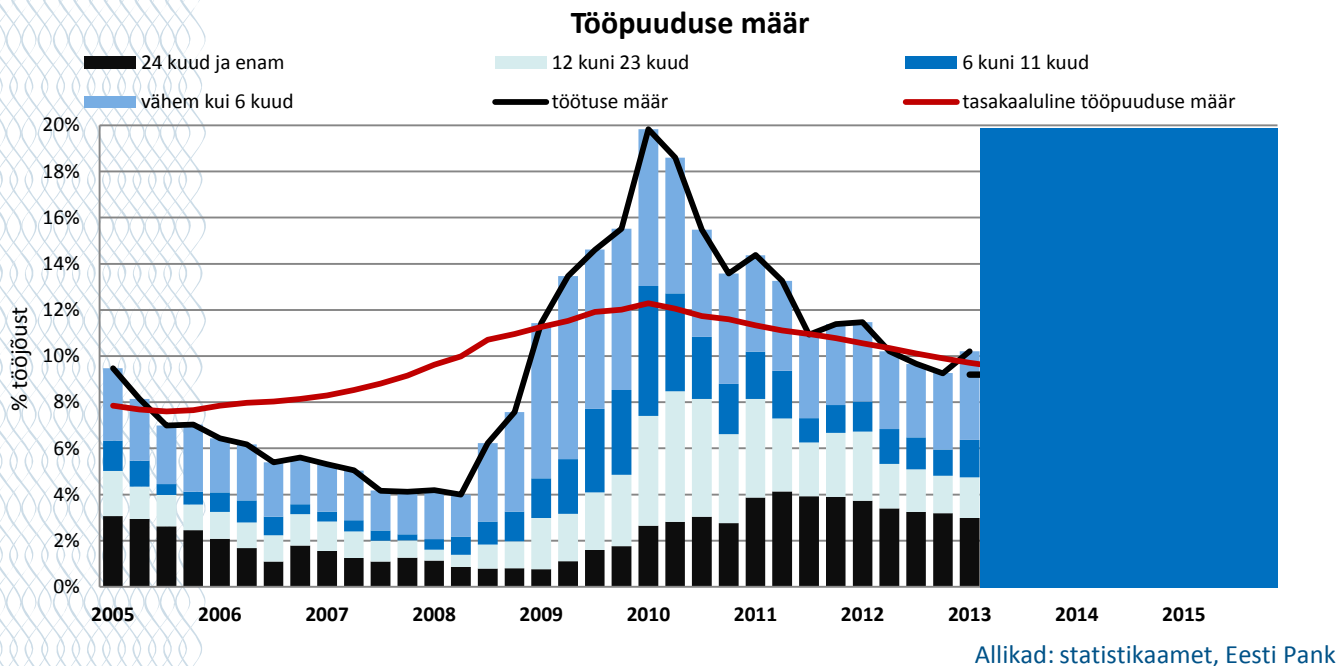
- Madalad laenuintressid, soodne välisfinantseerimine ning paranev majanduskliima hoiavad investeerimisaktiivsust Eestis lähiaastatel kõrgel ning see peegeldub ka laenukasvus

Allikas: Eesti Pank

Tööturu olukord on püsivalt paranenud

- Pikaajaliste töötute osakaal langeb üldise tööpuuduse vähenemise taustal
- Tööpuuduse määr on jõudnud tasakaalulise tasemeni
- Järjest olulisemaks muutub tööjõu efektiivne rakendamine

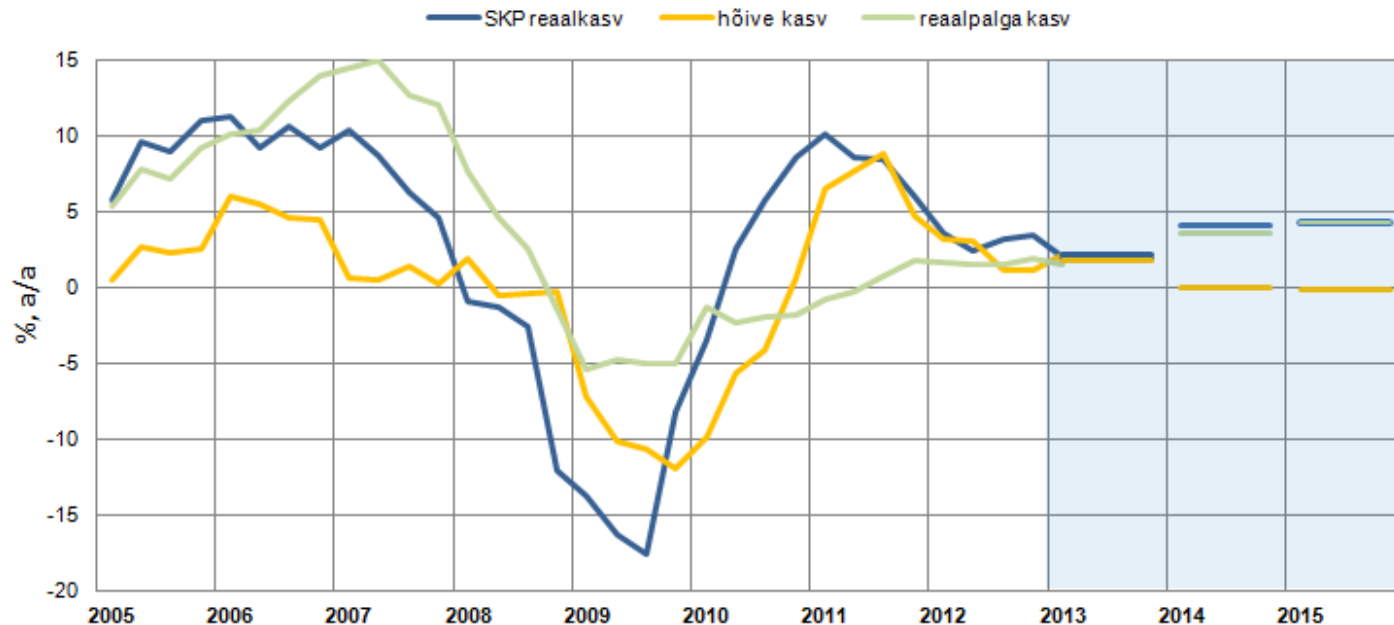

Hõive ja palgakasv järgneb SKP kasvutsüklile viitajaga

Eesti Pank

- Tööealise elanikkonna vähenemine pidurdab hõive kasvu vaatamata vähenevale tööpuudusele

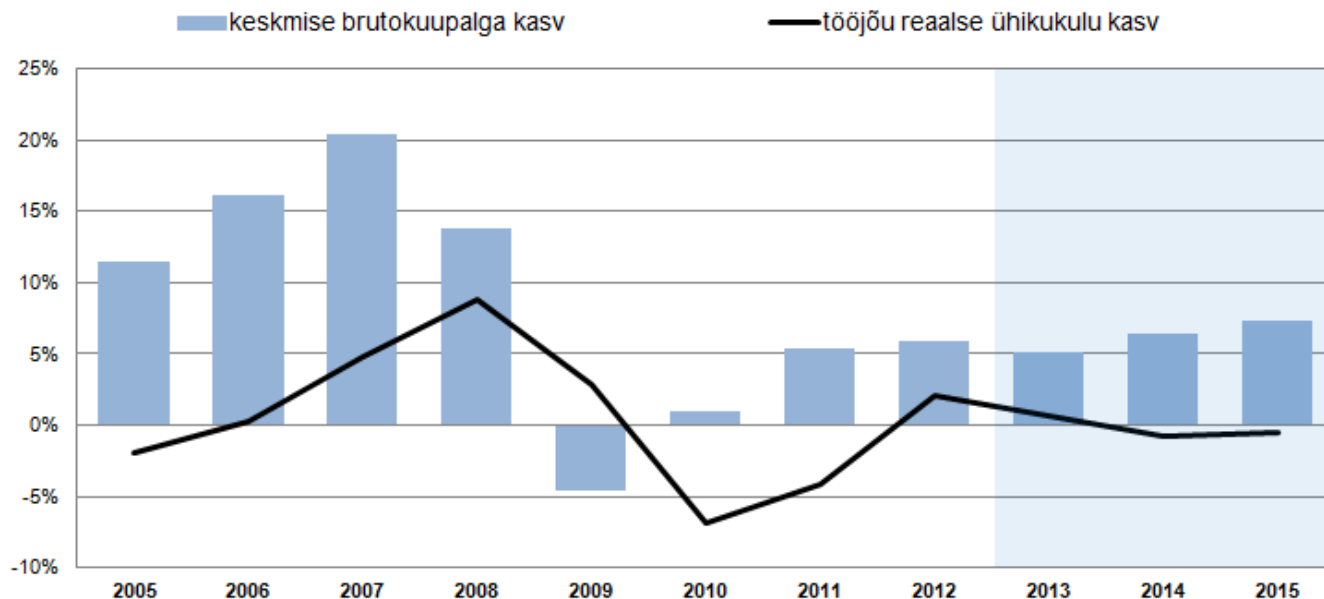

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Palgakasv püsib tugev, hõive kasv pidurdub

- Palgakasv kiireneb eelolevatel aastatel majandusaktiivsuse suurenedes
- Tootlikkuse kasv võimaldab palgakasvul kiireneda ka kasumeid vähendamata

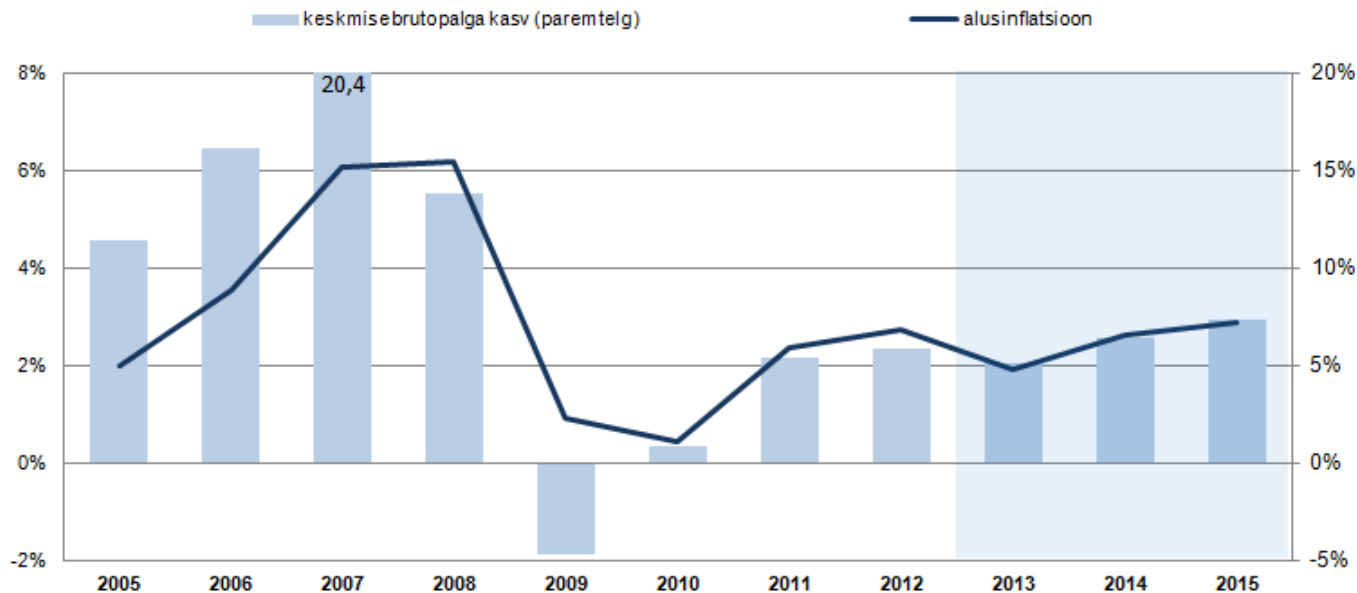
Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Kodumaine hinnasurve kasvab

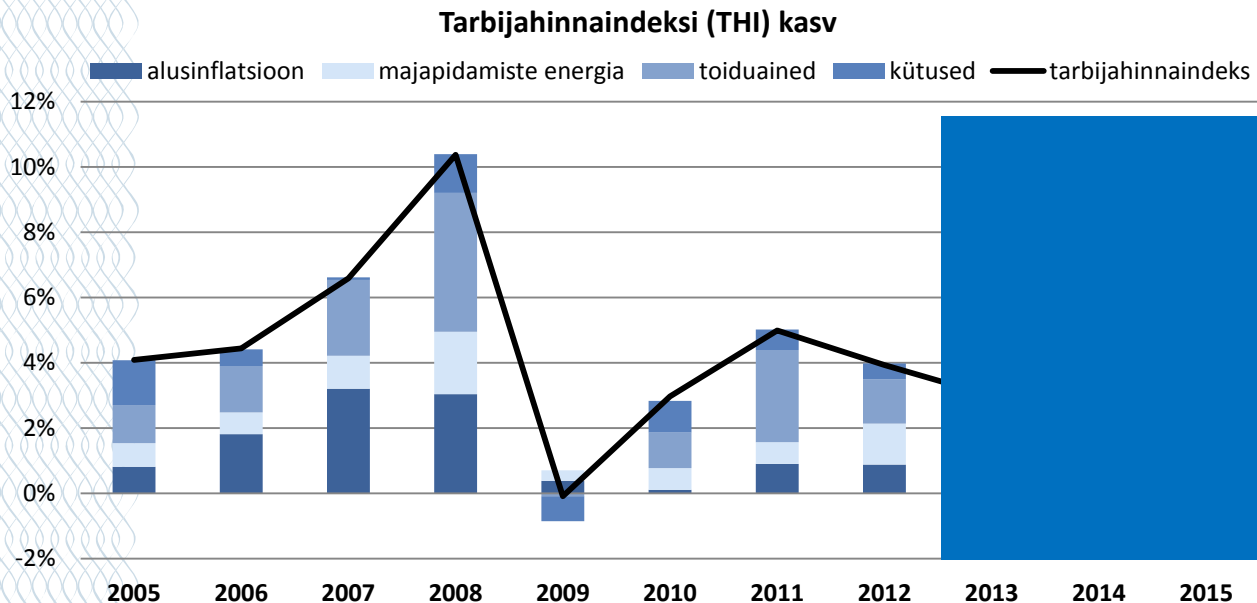
- Palgakasvu kiirenemine suurendab järgnevatel aastatel alusinflatsiooni

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Inflatsioon lähiaastatel aeglustub

- Sisemaistest teguritest juhitud alusinflatsioon on püsinud madal
- 2013. aastal mõjutab inflatsiooni elektri kallinemine
- Inflatsiooniprognooosi eelduseks on nafta maailmaturuhinna langus ja toidutoorme hinnatõusu aeglustumine

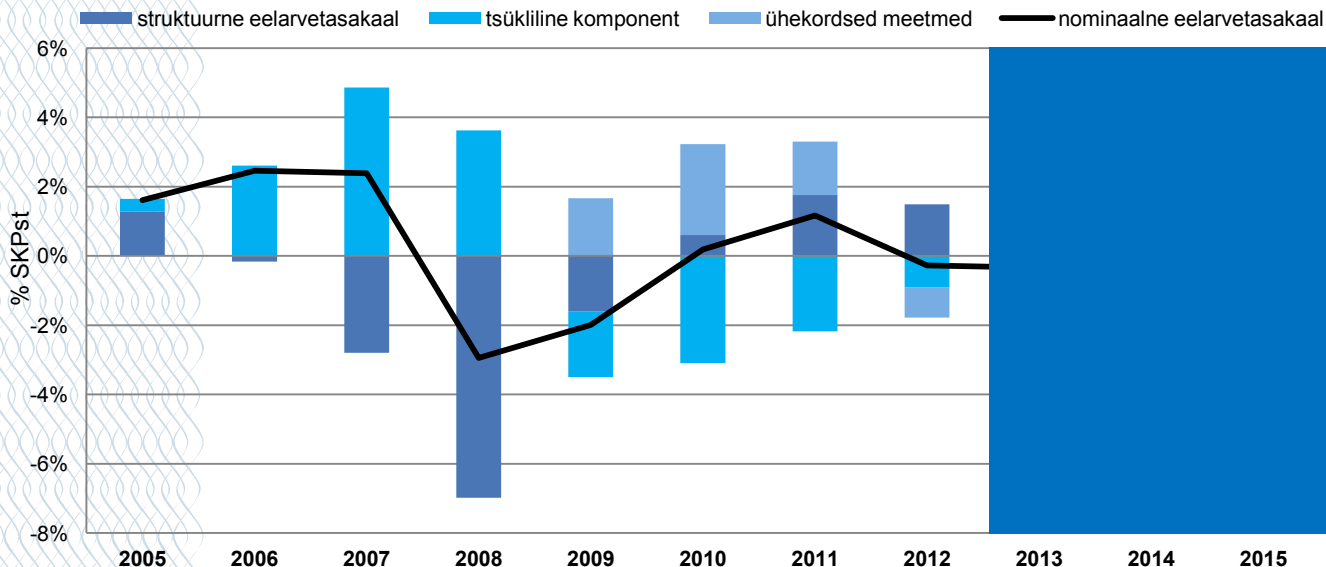
Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Valitsemissektori eelarve nominaalne tasakaal saavutatakse prognoosi kohaselt 2014. aastal

- Valitsemissektori positsioon püsib struktuurses ülejäägis
- Valitsemissektori võlg kasvab prognoosiaastatel aeglasemalt kui SKP ning võlakoormus alaneb

Eelarvepositsioon

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

Eesti Pank

JÄRELDUSED

Eesti majandus on kriisijärgselt varasemast tasakaalustatum

- Majapidamiste ja ettevõtete bilansid on märkimisväärselt korrastunud, laenukoormus suhtena SKPsse on vähenenud
- Majanduse stabiliseerumist ilmestavad ka tasakaalulähedane jooksevkonto defitsiit ja valitsemissektori eelarve
- Majanduskasv kiireneb 2014. aastal elavneva sise- ja välisnõudluse toel potentsiaalse määra lähedale
- Tarbijahindade inflatsioon püsib prognoosiperioodil vaoshoitud

Kriisijärgselt korrastunud majandus on muutunud vähem haavatavaks, kuid nii era- kui ka avalik sektor peaksid arvestama võimalike riskidega

- Välisnõudluse taastumine on jätkuvalt ebakindel, mis võib ohustada eksportivat sektorit
- Madalad intressid üheskoos kasvava kindlustundega võivad kaasa tuua liigoptimistliku tarbimiskäitumise ja paisutada kinnisvarahindasid
- Odava laenamise võimalusega ei tohiks kaasneda riskide alahindamist ja laenuteenindamise võime ülehindamist
- Nafta hind võib globaalse nõudluse suurenemisel kallineda ning suurendada inflatsiooni
- Struktuurne tööpuudus ja töjõunappus (sh väljarändest tulenevalt) võivad põhjustada liigseid palgakasvu surveid, inflatsiooni kiirenemist ning seeläbi kahjustada ekspordi konkurentsivõimet

Valitsemissektoril on jätkuvalt oluline roll majanduse usaldusväarsuse säilitamisel

Eesti Pank

- Valitsemissektori eelarve tasakaalu saavutamine aastaks 2014, vastavalt riigi eelarvestrateegias seatud eesmärgile, suurendab usaldusväarsust majanduse vastu
- Valitsemissektori eelarve nominaalne ülejääk aastal 2015 on oluline selleks, et riigil oleks võimalik suurendada reserve, millega negatiivsete riskide teostumise korral majandust tasakaalustada
- Pikemaajalise majanduskasvu kindlustamiseks on vaja aktiivsete tööturu meetmetega vähendada struktuurset tööpuudust

Tööturul hakkab järjest enam mõju avaldama tööealise elanikkonna vähenemine

- järgnevatel aastatel võib esmakordselt näha hõive kahanemist vaatamata samaaegselt alanevale tööpuudusele
- suureneb aktiivse tööjõus osalemise ja tööjõu efektiivse rakendamise olulisus
- piiratud tööjõuressursi juures on peamiseks võimaluseks lisandväärtusmahukama tootmise poole liikumisel tööjõu kapitaliga varustatuse suurendamine ning tööjõu kvalifikatsiooni tõus

Majandusprognoos põhinäitajate kaupa

	2012	2013	2014	2015
SKP (miljardit eurot)	17,0	17,9	19,2	20,7
SKP muutus püsihindades (%)	3,2	2,0	4,2	4,3
THI inflatsioon (%)	3,9	3,0	2,5	2,7
Tööpuuduse määr (%)	10,2	9,2	8,8	8,5
Keskmine brutokuupalga muutus (%)	5,9	5,1	6,4	7,4
Eelarve tasakaal (% SKPst)	-0,3	-0,3	0,0	0,2

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank